

RAADSINFORMATIEBRIEF – Nr. 2022-076

Aan de leden van de gemeenteraad

Datum 6 december 2022
Zaaknummer Z/22/437151 /UIT/22/1133524
Onderwerp Gevolgen Porthosuitspraak
Portefeuillehouder A. van Orden

Contactpersoon Jailin van der Wijk
E-mail J.vanderWijk@zevenaar.nl
Telefoon 0316595111

Geachte leden van de gemeenteraad,

Inleiding

Op 2 november 2022 is er een toezegging gedaan door de verantwoordelijk portefeuillehouder inzake de zogeheten 'Porthosuitspraak'. Allereerst wordt opgemerkt dat deze RIB geen overzicht bevat van lopende bouwprojecten en bouwprojecten die nog van start moeten gaan, waarbij knelpunten ontstaan door de Porthosuitspraak. Dit is een niet uitvoerbare toezegging, immers moet er per project nog onderzocht worden wat de mogelijke gevolgen zijn. Wel wordt in deze RIB de mogelijke gevolgen op hoofdlijnen beschreven.

De Raad van State deed uitspraak in zaak-Porthos, die draait om de vrijstelling die gold voor stikstof die wordt uitgestoten tijdens de bouw van grote projecten als woningbouw. De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State oordeelt dat de partiële bouwvrijstelling in strijd is met de Habitatrichtlijn. Dit heeft gevolgen voor bouwprojecten in heel Nederland. In deze RIB wordt u geïnformeerd over de mogelijke gevolgen die bestaan voor onherroepelijke omgevingsvergunningen met en zonder natuurtoestemming, voor onherroepelijke bestemmingsplannen en voor lopende aanvragen in de gemeente Zevenaar.

Kernboodschap

In de Porthos-uitspraak van 2 november 2022 (ECLI:NL:RVS:2022:3159) heeft de Raad van State vastgesteld dat de (stikstof)bouwvrijstelling uit de Wet natuurbescherming in strijd is met het Europese natuurbeschermingsrecht, namelijk met artikel 6 van de Habitatrichtlijn. Het gevolg van deze uitspraak is dat de bouwvrijstelling niet gebruikt mag worden bij bouwprojecten. De bouwvrijstelling maakte sinds 1 juli 2021 onderdeel uit van de Wet natuurbescherming (Wnb). Kort gezegd houdt de bouwvrijstelling in dat de bouwfase is uitgezonderd van stikstofregels. De bouwvrijstelling komt er in de kern op neer dat de stikstofdepositie die wordt veroorzaakt door een aantal specifiek aangewezen activiteiten van de

bouwsector niet meer afzonderlijk hoeft te worden onderzocht en beoordeeld. De vrijstelling had betrekking op het bouwen of slopen van een bouwwerk enerzijds, en het aanleggen, wijzigen of verwijderen van een werk anderzijds. Daarnaast gold de vrijstelling ook voor de met deze activiteiten samenhangende vervoersbewegingen. Door de Porthos-uitspraak wordt weer teruggevallen op de systematiek zoals die gold voorafgaand aan de inwerkingtreding van de bouwvrijstelling. Dat heeft tot gevolg dat de stikstofdepositie in de aanleg- en bouwfase (weer) volledig beoordeeld dient te worden. Wat betekent dit nu voor onherroepelijk omgevingsvergunningen met en zonder natuurtoestemming, voor onherroepelijke bestemmingsplannen en voor lopende aanvragen? Hieronder leest u meer:

Context

- ☐ Actueel maatschappelijk onderwerp/probleem
- ☐ Collegeprogramma
- x Motie/amendement/toezegging
- ☐ Anders, namelijk

Inhoudelijke boodschap

Onherroepelijke omgevingsvergunningen zonder natuurtoestemming

De Porthos-uitspraak heeft invloed op projecten waarvoor een onherroepelijke omgevingsvergunning is verleend, maar waarvoor (nog) geen natuurtoestemming is verkregen. Bijvoorbeeld omdat in een eerder stadium is geoordeeld dat voor dat bouwproject geen natuurtoestemming nodig was (omdat de bouwvrijstelling gold), en de gebruiksfase van het project niet tot een stikstoftoename leidt. Doordat de bouwvrijstelling met de Porthos-uitspraak niet meer toegepast mag worden, kan het bouwproject alsnog natuurvergunningplichtig zijn geworden. Of er daadwerkelijk een natuurvergunning is vereist, dient nader beoordeeld te worden:

1. als uit de voortoets volgt dat significante gevolgen voor Natura 2000-gebieden vanwege de geringe en tijdelijke toename op voorhand zijn uit te sluiten, is geen natuurvergunning vereist. De Porthos-uitspraak heeft dan geen gevolgen;
2. wanneer uit een stikstofberekening blijkt dat de bouwfase tot een tijdelijke stikstoftoename leidt en een passende beoordeling nodig is, is het project (alsnog) natuurvergunningplichtig. Zolang niet wordt beschikt over een natuurtoestemming, wordt er in strijd wordt gehandeld met artikel 2.7 lid 2 van de Wnb. De provincie is het bevoegd gezag die dient te handhaven op het naleven van de Wnb.

Onherroepelijke omgevingsvergunningen met onherroepelijke natuurtoestemming

De Porthos-uitspraak heeft geen gevolgen voor onherroepelijke natuurtoestemmingen. Reden hiervoor is dat met een natuurtoestemming een project wordt vergund. De daarvoor benodigde bouw- en aanlegactiviteiten maken onlosmakelijk onderdeel uit van het vergunde project en zijn dan ook reeds onherroepelijk vergund.

Onherroepelijke bestemmingsplannen

De Porthos-uitspraak is niet van invloed op onherroepelijke bestemmingsplannen als zodanig. Bij de uitvoering van het bestemmingsplan kan de Porthos-uitspraak wel relevant worden, omdat in sommige gevallen voor het project een natuurtoestemming vereist kan zijn (de zogenoemde 'projecttoets' uit artikel 2.7 lid 2 van de Wnb).

Niet-onherroepelijke vergunningen en bestemmingsplannen (lopende aanvragen)

Voor niet onherroepelijke vergunningen heeft de Porthosuitspraak tot gevolg dat alsnog rekening moet worden gehouden met tijdelijke stikstofeffecten afkomstig van de aanleg-, bouwen en sloopfase. Per project – zoals een woningbouwontwikkeling – zal zo nodig rekening moeten worden gehouden met de tijdelijke stikstofeffecten als gevolg van de bouw en aanlegfase. Er zal per project een stikstofberekening moeten worden uitgevoerd waaruit de conclusie kan worden getrokken dat het project niet leidt tot een toename van stikstofdepositie op overbelaste stikstofgevoelige Natura2000 gebieden en dat er daarom geen natuurtoestemming is vereist. Ook bij een zeer geringe toename (soms ook tijdelijk van aard) kan deze toename de kritische depositiewaarde niet overschrijden. Ook wijzigingen in de beoogde uitvoering van het project (bijvoorbeeld elektrisch materieel) of het faseren van de aanleg- en bouwactiviteiten over meerdere jaren kunnen uitkomst bieden. Daarnaast kan het rekening houden met interne salderingsmaatregelen. Denk daarbij aan de beëindiging van bemesting van agrarische percelen waar de woningbouwontwikkeling plaats vindt. Meestal volstaan dan berekeningen met AERIUSCalculator.

Als er wel significante gevolgen zijn, is een passende beoordeling en een natuurtoestemming vereist. Meerdere oplossingsrichtingen kunnen onderdeel uitmaken van de passende beoordeling. Denkbare routes zijn:

1. ecologische toets van de tijdelijke stikstoftoenames;
2. stikstof leasen;
3. extern salderen;
4. gebruik maken van ruimte uit het stikstofregistratiesysteem.

Communicatie en vervolgproces

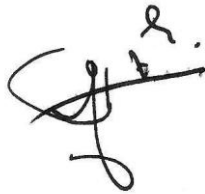
Voor lopende aanvragen dient er in veel van de gevallen een nieuwe stikstofberekening te worden aangeleverd. Echter de nieuwste AERIUScalculator is nog niet in de lucht. Dit betekent dat wanneer de nieuwe AERIUScalculator uitgebracht wordt, dat er voor veel van de lopende aanvragen een nieuwe stikstofberekening wordt aangevraagd. Wanneer blijkt dat in de aanlegfase ook geen sprake is van een significante stikstofdepositie op Natura2000 gebieden kan er met deze aanvraag verder worden gegaan. Wanneer er wel sprake is van een significante stikstofdepositie in de aanlegfase moet er een passende beoordeling worden doorlopen.

Voor onherroepelijke omgevingsvergunningen zonder natuurtoestemming is de provincie bevoegd gezag om te handhaven.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Zevenaar,

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Danielle Jansen', enclosed within a large, loopy oval shape.

Danielle Jansen
secretaris

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Lucien van Riswijk', consisting of several sharp, angular strokes.

Lucien van Riswijk
burgemeester